

Тема. Порівняння карт світу, материків та океанів, представлених у різних масштабах.

Обладнання: атласи, фізична карта світу, фізична карта Північної Америки.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Завдання 1. Дайте визначення поняття.

Карти — _____

Завдання 2. Використовуючи фізичну карту світу та фізичну карту Північної Америки, охарактеризуйте Північну Америку. Заповніть таблицю.

Північна Америка

<i>Характеристика за фізичною картою світу</i>	<i>Характеристика за фізичною картою Північної Америки</i>
--	--

1. Географічне положення материка відносно інших географічних об'єктів.

--	--

2. Рельєф.

--	--

3. Корисні копалини.

--	--

4. Внутрішні води.

--	--

Висновок. _____

Тема. Визначення географічних координат та напрямків за географічною картою.

Обладнання: глобуси, атлас (фізична карта півкуль), простий олівець, гумка.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Завдання 1. Визначте за координатами географічні об'єкти.

Варіант I		Варіант II	
Географічні координати	Назва об'єкта	Географічні координати	Назва об'єкта
33° пд. ш., 18° сх. д.	м. Кейптаун	51° пн. ш., 31° сх. д.	м. Київ
1° пд. ш., 78° зх. д.		37° пн. ш., 15° сх. д.	
6° пн. ш., 62° зх. д.		4° пн. ш., 9° сх. д.	
62° пн. ш., 130° сх. д.		38° пн. ш., 77° зх. д.	

Завдання 2. Визначте географічні координати об'єктів.

Варіант I		Варіант II	
Назва об'єкта	Географічні координати	Назва об'єкта	Географічні координати
м. Бразилія	16° пд. ш., 47° зх. д.	м. Тегеран	36° пн. ш., 52° сх. д.
влк. Везувій		влк. Фудзіяма	
влк. Кіліманджаро		влк. Орисаба	
г. Аконкагуа		г. Джомолунгма	

Завдання 3. За фізичною картою півкуль встановіть:

Варіант I. Острови, які лежать між:

Географічні координати	Острови
12°—26° пд. ш., 43°—51° сх. д.	
53°—55° пд. ш., 65°—71° зх. д.	
20°—23° пн. ш., 74°—84° зх. д.	
41°—43° пд. ш., 145°—148° сх. д.	

Варіант II. Гирла яких річок лежать на:

Географічні координати	Гирла річок
24° пн. ш., 68° сх. д.	
37° пн. ш., 118° сх. д.	
29° пн. ш., 89° зх. д.	
34° пд. ш., 58° зх. д.	

Завдання 4. Використовуючи фізичну карту світу, визначте, у якому напрямку від м. Київ розміщені запропоновані географічні об'єкти.

Варіант I		Варіант II	
Географічні об'єкти	напрямки	Географічні об'єкти	напрямки
м. Каїр (Єгипет, Африка)		м. Хартум (Судан, Африка)	
м. Мадрид (Іспанія, Євразія)		м. Алжир (Алжир, Африка)	
м. Гельсінкі (Фінляндія, Євразія)		м. Париж (Франція, Євразія)	
м. Стольгольм (Швеція, Євразія)		м. Тбілісі (Грузія, Євразія)	

Висновок.

Тема. Визначення протяжності в градусах і кілометрах дуги меридіану, екватора, паралелей за картою/глобусом.

Обладнання: карта «Держави світу».

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Завдання 1. Визначте за допомогою градусної сітки протяжність з півночі на південь у градусах і кілометрах.

Від міста Токіо (Японія, Євразія) до м. Аделаїда (Австралія).

Зразок відповіді:

1. Визначаємо географічну широту м. Токіо та м. Аделаїда; крайніх точок по 140° сх. д.:
м. Токіо — 35° пн. ш.; м. Аделаїда — 35° пн. ш.
2. Знаходимо протяжність у градусах:
 $35^\circ \text{ пн. ш.} + 35^\circ \text{ пд. ш.} = 70^\circ$.
3. Знаходимо протяжність території у кілометрах:
 $24^\circ \cdot 111,3 \text{ км} = 7\,791 \text{ км}$.

Відповідь. Протяжність від м. Токіо до м. Аделаїда по 140° сх. д. — 70°, або 7 791 км.

Від м. Торонто (Канада, Північна Америка) до м. Панама (Панама, Північна Америка).

1. _____
- _____
2. _____
- _____
3. _____
- _____

Відповідь. _____

Завдання 2. Визначте за допомогою градусної сітки протяжність із заходу на схід у градусах і кілометрах.

Від м. Пекін (Китай, Євразія) до міста Анкара (Туреччина, Євразія).

Зразок відповіді:

1. Визначаємо географічну довготу міста Анкара та міста Пекін по 40° пн. ш.:
м. Пекін — 116° сх. д.; м. Анкара — 32° сх. д.
2. Знаходимо протяжність у градусах:
 $116^\circ \text{ сх. д.} - 32^\circ \text{ сх. д.} = 84^\circ$.
3. Знаходимо протяжність території у кілометрах:
 $84^\circ \cdot 85,4 \text{ км} = 7\,173,6 \text{ км}$.

Відповідь. Протяжність від м. Пекін до м. Анкара по 40° пд. ш. — 84°, або 7 173,6 км.

Від м. Єреван (Вірменія, Євразія) до м. Мадрид (Іспанія, Євразія).

1. _____
- _____
2. _____
- _____
3. _____
- _____

Відповідь. _____

Тема. Визначення віку областей складчастості за тектонічною картою.

Обладнання: підручник, інтернет-ресурси, тектонічна карта світу.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

✓ Це потрібно знати!

- На межах літосферних плит розміщуються області складчастості. Утворення більшої частини складчастих областей є закономірною стадією розвитку рухливих зон земної кори — геосинклінальних поясів. У межах зазначених поясів різні його частини завершували свій розвиток у різні епохи геологічного розвитку, які називаються епохами складчастості. На суходолі виділяють області байкальської, каледонської, герцинської, мезозойської й альпійської складчастості.

Завдання 1. Дайте визначення поняття.

Складчаста область — _____

Завдання 2. Визначіть вік областей складчатості за тектонічною картою світу. Заповніть таблицю.

ЕРА	Області складчастості	Вік областей складчастості	Основні геологічні події
Протерозойська Архейська	Байкальська		Активна вулканічна діяльність. Кінцева стадія формування земної кори. Триває процес формування атмосфери Землі. На початку — інтенсивний процес осадкоутворення. З часом відбуваються активна вулканічна діяльність і формування гірських хребтів Забайкалля, східної частини Австралії та Північної Америки. У повітрі багато вуглекислого газу і дуже мало кисню.
Палеозойська	Каледонська		Майже впродовж палеозойської ери материки низовинні. Підняття суходолу дуже повільне, проте під час епох горотворення на суходолі з'являються частина Тянь-Шаню, Саянські, Алтайські та Скандинавські (каледонське горотворення) — Уральські гори, Аппалачі, Донецький кряж тощо. Продовжують формуватися Тянь-Шань та Алтай. Активне виверження вулканів. Жаркий і вологий клімат поступово стає посушливим і дещо прохолоднішим. Склад земної атмосфери наближається до сучасного. Відбувається інтенсивний процес осадкоутворення. З часом спостерігається активна вулканічна діяльність. Формування гірських хребтів у Забайкаллі та Прибайкаллі, у східних районах Австралії та Північної Америки. В атмосфері багато вуглекислого газу і дуже мало кисню. Значна вулканічна діяльність. Кінцева стадія формування земної кори. Ерозія на значних площах. Активно формується атмосфера.
Палеозойська	Герцинська		
Мезозойська	Мезозойська		Інтенсивні рухи земної кори прозводять до підняття материків. Мілководні моря покривають частину суходолу, у тому числі й України. Руйнуються складчасті гірські системи. Формуються Кордильєри, гори Східної Азії та інші, а також великі рівнини. Виникають сучасні океани, внутрішні моря.
Кайнозойська	Альпійська		Чотири льодовикові і міжльодовикові періоди. Формування сучасного рельєфу. Потужні процеси горотворення. Сформувалися, зокрема, Гімалаї, Альпи, Карпати, Кримські гори. Активна вулканічна діяльність, землетруси. Руйнування гірських систем мезозойської ери.

Висновок. _____

Тема. Виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу за тектонічною і фізичною картами.

Обладнання: тектонічна карта світу, фізична карта світу, кольорові та простий олівці, гумка.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Завдання 1. Дайте визначення поняття.

Платформа — _____

Завдання 2. Порівняйте карти «Будова земної кори» та «Фізична карта світу». Які гірські області утворюються на межі літосферних плит? Заповніть таблицю.

Літосферні плити	Гірські області
Тихоокеанська і Північноамериканська	
Індо-Австралійська та Євразійська	

Завдання 3. Користуючись картою «Будова земної кори» з атласу, знайдіть платформи на материках та заповніть таблицю.

Материки	Гірські області
Євразія	
Африка	
Північна Америка	
Південна Америка	
Австралія	
Антарктида	

Завдання 4. Порівняйте тектонічну та фізичну карти світу. Визначте, які форми рельєфу розташовані у межах платформ. Заповніть таблицю.

Тектонічні структури	Форми рельєфу
Східноєвропейська платформа	
Сибірська платформа	
Індійська платформа	
Північноамериканська платформа	
Південноамериканська платформа	
Африкано-Аравійська платформа	
Австралійська платформа	
Антарктична платформа	

Висновок. _____

I. КАРТОГРАФІЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ ЗЕМЛІ

Практична робота № 1. Порівняння карт світу, материків та океанів, представлених у різних масштабах..... 1

Практична робота № 2. Визначення географічних координат та напрямків за географічною картою..... 2

Практична робота № 3. Визначення протяжності в градусах і кілометрах дуги меридіану, екватора, паралелей за картою/глобусом..... 3

II. ГОЛОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДИ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ

Практична робота № 4. Визначення віку областей складчастості за тектонічною картою..... 4

Практична робота № 5. Виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу за тектонічною і фізичною картами..... 5

Практична робота № 6. Побудова кліматограми за наведеними в таблиці даними про середньомісячні температури повітря і середньорічну кількість опадів..... 6

Практична робота № 7. Позначення на контурній карті кліматичних поясів та характерних для них типів повітряних мас..... 7

Практична робота № 8. Позначення на контурній карті природних зон Землі, аналіз проходження їхніх меж (на прикладі однієї з природних зон Землі)..... 9

Практична робота № 9. Характеристика природних зон своєї місцевості..... 12

Практична робота № 10. Створення картосхеми «Шляхи розселення людей на Землі»..... 14

III. ПРИРОДА МАТЕРИКІВ

Практична робота № 11. Визначення географічних координат крайніх точок, протяжності материка з півночі на південь та із заходу на схід за градусною сіткою і масштабом..... 16

Практична робота № 12. Позначення на контурній карті основних географічних об'єктів Африки..... 18

Практична робота № 13. Порівняння екваторіального і субекваторіального клімату Африки за кліматичними діаграмами..... 20

Практична робота № 14. Оцінка впливу рельєфу та клімату на формування річкової мережі та режим річок..... 21

Практична робота № 15. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Австралії..... 22

Практична робота № 16. Порівняння тропічного пустельного і тропічного морського типів клімату за кліматичними діаграмами..... 23

Практична робота № 17. Порівняння клімату південної частини Африки та Австралії..... 24

Практична робота № 18. Встановлення послідовності формування материка Південна Америка за геологічними епохами..... 25

Практична робота № 19. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Південної Америки..... 26

Практична робота № 20. Порівняння природи антарктичних та африканських пустель і оазисів: спільні та відмінні риси..... 28

Практична робота № 21. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Північної Америки..... 31

Практична робота № 22. Характеристика типів помірною клімату Північної Америки за кліматичними діаграмами..... 33

Практична робота № 23. Порівняння режимів річок басейнів трьох океанів на прикладі Міссісіпі, Маккензі та Колорадо..... 35

Практична робота № 24. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Євразії..... 38

Практична робота № 25. Доведення зростання континентальності клімату із заходу на схід у помірному поясі на основі аналізу кліматограм..... 39

Практична робота № 26. Порівняння рослинного й тваринного світу природної зони Євразії та Північної Америки (тундри, тайги, широколистяних лісів, степів)..... 41

IV. ПРИРОДА ОКЕАНІВ

Практична робота № 27. Порівняння географічного положення Північного Льодовитого й Південного океанів..... 42

Практична робота № 28. Порівняння географічного положення й природи Тихого, Атлантичного та Індійського океанів..... 44

Практична робота № 29. Позначення на контурній карті географічних об'єктів та течій океанів..... 48